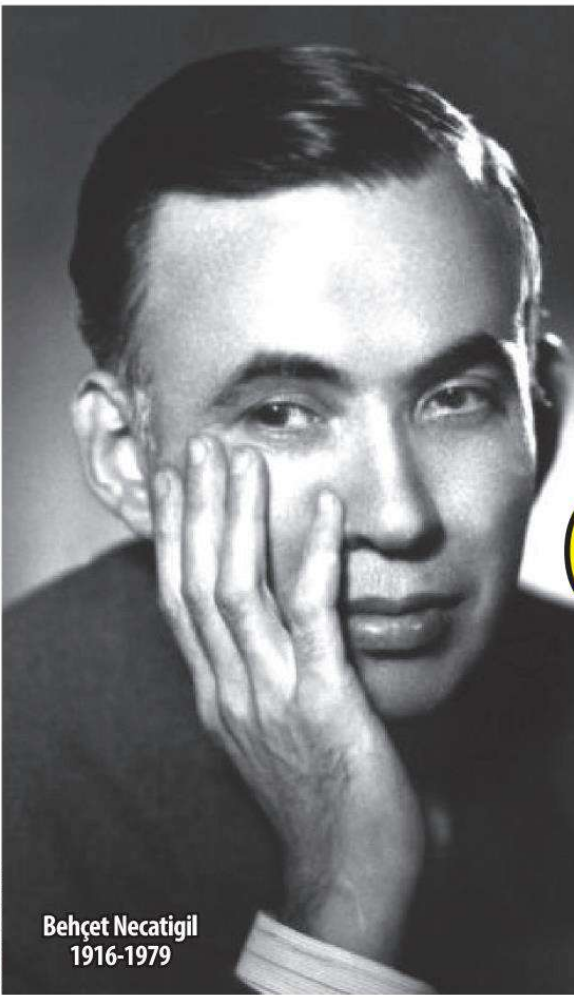


'Öyle kolay Necatigil olunmuyor'



Behçet Necatigil
1916-1979

Türk şair, öğretmen ve çevirmen Behçet Necatigil, modern Türk şiirinin önde gelen şairlerinden biri olarak hatırlanıyor. Herhangi bir edebi akıma katılmadığı bilinen Necatigil; bağımsız bir şair ve fikir adamı olarak anılıyor.



328 Sayfa 45 TL

O SADECE BİR ŞAİR DEĞİL...

■ Necatigil, denince akla her şeyden önce şairliği gelir. Selim İleri'nin de-yimiyle "Kırk inceliklerin şairi" olarak bilinen Necatigil'i sadece şairliği ile anmak, edebiyatımızın birçok alanında eser vermiş bir edebiyatçıya yapılan büyük bir haksızlık diye düşünüyorum. Necatigil, dilimize kazandırdığı birçok çeviri ile Miguel de Unamuno'dan Hermann Hesse'ye, Heinrich Böll'den Knut Hamsun'a kadar Batılı birçok yazarı ve eserlerini kültür dünyamıza tanıtmıştır. Bunun yanında gerek çevirdiği gerek yazdığı ve gerekse de uyarladığı radyo oyunlarıyla Türkiye'de bu alanda öncü rolündedir. Ayrıca Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü, Edebiyatımızda Eserler Sözlüğü ve Küçük Mitolojya Sözlüğü döneminde ve sonrasında da büyük bir ihtiyacı karşılamış olması ve Necatigil'in sözlüklük tarafını göstermesi bakımından önemlidir. "Necatigil, çalışmaları hasebiyle şiiri gibidir" dersem yanlış olmaz sanırım. Nasıl ki şiirinin görünen kısmının altında birçok katmanı varsa Necatigil'in edebiyatımız üzerine çalışmaları da tıpkı öyle çok katmanlıdır. Mektuplarını ve diyaloglarını okuyanlar, şiir dışı çalışmalarına göz atarlar bunu rahatlıkla görebilir.

Türk edebiyatında iz bırakan isimlerden Behçet Necatigil'in dünyaca ünlü oryantalistler Otto Spies, Andreas Tietze, Annemarie Schimmel ve H. Wilfrid Brands'la mektuplaşmaları Yapı Kredi Yayınları tarafından 'Tercümemi Nasıl Buldunuz?' adıyla okura sunuldu. Ayşe Sarısayın'ın tercümesi ve Serenad Demirhan'ın notlamaları ile basılan kitaptaki mektupları okuduğunuzda, şairliğiyle öne çıkan Necatigil'in edebiyatımız üzerine öncü işlere imza atan çok katmanlı çalışmalarını görenler ister istemez şunu diyecek: Bir Necatigil öyle kolay olunmuyor...

ŞABAN ÖZDEMİR
shaban_ozdemir@hotmail.com



Behçet Necatigil'in mektuplaşmalarının bir kısmı daha önce yayımlanmıştı. Eşi Huriye Hanım'la mektuplaşmaları Serin Mavi, Kâmuran Şipal'le mektuplaşmaları Dar Bir Çember İçinde, bazı edebiyatçılara yazdığı mektuplar ise Mektuplar adı altında Hilmi Yavuz, Ali Tanyeri gibi dostları ve başta kızı Ayşe Sarısayın olmak üzere Necatigil ailesinin himmetiyle okuyucu ile buluşmuştu. Şimdilerde ise Necatigil'in Otto Spies, Andreas Tietze, Annemarie Schimmel ve H. Wilfrid Brands'la mektuplaşmaları Ayşe Sarısayın'ın tercümesi ve Serenad Demirhan'ın notlamaları ile Tercümemi Nasıl Buldunuz? başlığıyla Yapı Kredi Yayınları tarafından basıldı.

Otto Spies'e yazılan mektuplarla başlayan kitapta Necatigil'in dünyaca ünlü oryantalistler ile yazışmalarını okuyoruz. Otto Spies, Necatigil için önemli bir oryantalisttir. Çok kimse bilmez ama Necatigil'in üzerinde isminin yazdığı ilk kitap, Otto Spies'ten çevirdiği ve Behçet Gönül adıyla yayımladığı Türk Halk Kitapları adlı çeviridir. Bu mektuplar Necatigil'in daha öğretmenliğinin ilk yıllarına dayanıyor. Necatigil'in mektuplarında edebiyatımız ve özellikle Almancaya olan vukufiyetini görünce ister istemez "Acaba dönemimizde böyle bir öğretmen var mı?" sorusunu soracaksınız. Bu mektuplarda Necatigil'in sadece günümüz Türk

edebiyatını değil Almanca yazılan edebiyatları da takip ettiğini görüyoruz. Andreas Tietze de Necatigil'in hayatında önemli bir yerdedir. Tietze de, rüştünü tüm dünyaya ispatlamış bir oryantalist. Özellikle Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugatı alanında tektir. Necatigil-Tietze mektuplaşmalarında samimi bir dostluğu, paylaşımcılığı göreceksiniz. Bu dostluk daha sonra beraber yapılan çevirilerle ölümsüzleşecektir.

Öbür taraftan Annemarie Schimmel ya da edebiyatımızda 'Cemile Bacı' diye bilinen büyük oryantalistle mektuplaşmaları da çok dikkate değer. Schimmel'in sadece bizim edebiyatımızı değil, neredeyse bütün Doğu edebiyatlarını kuşatan vukufiyetini, merak ve öğrenme saikiyle tarafların birbirinden istedikleri kitapları, kırgınlıkları, takdirleri, incelikleri bulacaksınız bu mektuplarda. Öte yandan Schimmel'in hatıralarına bakıp Necatigil hakkında yazdıklarını okuyunca belki siz de benim gibi "Schimmel, Şark'ı bir Şarklıdan daha iyi öğrenmiş ama Şark'ın ruhunu kavrayamamış" diyeceksiniz. Kitabın son bölümü ise Necatigil'in Alman çevirmen H. Wilfrid Brands ile mektuplaşmalarına ayrılmış. Dostane bir ilişkisinden çok daha ötede bir ahablık bulacaksınız bu mektuplarda. Yine kitap alışverişleri, çeviri sorunları yanında sınırsız bir dostluğa, çıkarsız, samimi bir ilişkiye tanık olacaksınız. Tüm bunların yanında bu tür kitaplarda dizin bölümünü arıyor gözlerim ilk olarak. Umarım kitabın sonraki

baskılarına bir dizin eklenir.

Bu mektupları okuduğunuzda Necatigil'in farklı birçok cephesini göreceksiniz ve ister istemez şunu diyeceksiniz: Bir Necatigil öyle kolay olunmuyor. Özetle, Necatigil öldükten sonra da eser vermeye devam eden az sayıdaki edebiyatçılarımızdan. İlah olmaz bir arşivci olan Necatigil'in şansı Ayşe Sarısayın gibi bir kızının olması. Onun sayesinde son yıllarda Necatigil terekesinden çıkan birçok kitap okuduk ve okumaya devam edeceğiz.



Annemarie Schimmel



Andreas Tietze

Kitapta yer alan ve Necatigil'in 1941-1975 ortasında Annemarie Schimmel, Andreas Tietze gibi isimlerle yazdığı mektuplarda yer alan beş ismin yazışmaları, kitaplar üzerine başlayan sohbetlerinin dostluk ve ahablık ilişkisine dönüşümünü de gözler önüne seriyor.